

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociației institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarlon Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

SUMARUL: Dela „Solidaritatea”: Comunicat. — Bietul Ardeal... — Revizuirea Constituției. — Declarațiile ministerului de finanțe. — Ce trebuie să urmărim prin valorificarea cerealelor.

Dela „Solidaritatea”.

Comunicat.

Atragem din nou atențiunea băncilor membre, cu toată insistența și cu toată seriozitatea, să se folosească fără nici o întârziere de procedura prevăzută de art. 52 alin. II. din Legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, dacă nu au făcut-o până acum și dacă acțiunea de înțelegere amiabilă cu deponenții nu a reușit.

Intrelăsarea acestei îndatoriri de capitală importanță pentru însăși existența instituțiilor noastre ar putea avea cele mai neplăcute consecințe.

Totodată rugăm din nou pe toți conducătorii băncilor noastre, cari nu ne-au trimis informațiile convenite la circulara noastră din 15 Iulie a. c. (constatătoare din 14 puncte), să execute cu toată urgența această obligațiune, care nu costă parale.

Lipsa informațiilor și numai dela o singură instituție paralizează lucrările de întocmire ale tabloului general, care urmează să fie publicat în curând.

Sibiu, 14 Septembrie 1934.

„SOLIDARITATEA”

Asociațiune de Institute Financiare
ca însoțire

Bietul Ardeal...

Provinciile alipite prezintă, fiecare dintre ele, o serie de probleme specifice locului.

Cele mai multe din rănile adânci ale unui trecut dușmănos stau și astăzi deschise, nevindecate.

Toți le văd.

Toți le cunosc.

Și totuși, de cele mai multeori, o nepăsare greoaie și vinovată își întinde păienjenişul peste marile noastre necazuri.

Căci oamenii nu știu să mai vadă decât printr-o singură prismă, căreia e și inutil să-i mai spunem pe nume.

O știm și o simțim, prea bine, care anume.

Și în această privință toți sunt la fel.

Nici o deosebire între politicianul din Vechiul Regat și cel din provinciile alipite.

Nicăiri, nici un singur om, care să fi ajuns în fruntea treburilor publice și să fi îmbrățișat cu hotărâre o problemă, pentruca s'o ducă, neștrămutat, până la capăt.

Pretutindeni praf aruncat în ochi, cuvinte de miere, cari după atâtea altele — neîmplinite — se aștern ca o drojdie amară pe sufletul mulțimilor de atâtea ori înșelate

Dobrogea cu un singur pod de legătură peste Dunăre; Basarabia: țara drumurilor inexistente; Bucovina: a străinilor, cari i-au împlântat ghiara până'n rărunchi....

Și Ardealul?

Ar fi deajuns să amintim una singură dintre problemele mari ale Ardealului:

Problema Moșilor.

Paginile de glorie românească în istoria Ardealului ei le-au înscris, în bună parte.

De acolo, din ascunzișurile munților suri a izbucnit, tânăr și necruțător, fulgerul revoltei românești, cutremurând cu zgomot până și morții din morminte.

Și Moșii și-au ispășit în atâtea rânduri păcatul lor cel mare: Dragostea nețărâmurită față de neamul acesta și dorul lor — dorul lor mare de libertate, pururea treaz.

Ei, MOȘII, au îndurat toată gama chinurilor închipuite și neînchipuite. Ei au gemut îndelung sub loviturile aplicate cu sete de fiară pe obrazul și trupul lor chinuit. Și oasele lor — oasele lor obosite — au trosnit sub roata călăului, precum tot ei — cei mai mulți — au putrezit prin toate temnițele Ardealului.

România Mare a fost primul splendid răsărit de soare pe câmpul nădejdilor lor de atâtea ori sugrumate.

Cuminți și încrezători în puterile și dragostea nouilor diregători, ei au așteptat cu înfrigurare implinirea dreptății târzii, care — înșfârșit — părea să le bată la ușe.

Guvernele cari s'au succedat imediat după războiu, nu au făcut nimic pentru ei.

Inșelați pentru a nu știu câta oară, le-a mai rămas o singură nădejde: Ardelenii.

Să vie Ardelenii!

Și au venit „Ardelenii“.

Ce au făcut ei pentru Moși?

Exact ceace au făcut și ceilalți, cărora le-au luat cu atâta alaiu locul.

Adecă: NIMIC.

Câte promisiuni nu s'au mai făcut de atunci și câte descălecări în țara sărăciei Munților Apuseni?

CE S'A ALES DE TOATE ACESTEA?

Bieții Moși! Toată credința lor a fost spulberată și ei mestecă mai departe pâinea lor neagră și muiată în amar, iar cântecele lor doinesc și astăzi a jale pe toate cărările Ardealului.

Dar nu numai provinciile alipite se bucură de asemenea fericiri. Și instituțiile Vechiului Regat, cari nu au vre-o legătură directă cu sfinții politicei românești, împărtășesc aceeaș nenorocită soartă.

Iată un singur caz: Mausoleul dela Mărășești. Mausoleul dela Mărășești este mausoleul Neamului.

Și totuși, acest mausoleu trebuie să intruchipeze în acelaș timp și în primul rând, templul jertfei supreme, pe care poporul Regatului Vechiu a făcut-o cu atâta prisosință de vieți omenesti pentru desrobirea noastră, a celor cari nu erau liberi.

Dacă există un sentiment de pietate, de dragoste și recunoștință pentru cei căzuți cu fața spre dușman, apoi acest sentiment trebuia să-și afle adevărata intruchipare în acel mausoleu contemplat pe câmpul Mărășeștilor — dar neisprăvit până în ziua de astăzi.

La câțiva pași de acest mausoleu se mai văd încă urmele tranșeelor din timpul campaniei.

Un coridor subteran de vre-o 200 m. lungime*) conduce din vechile tranșee până la șosea. Câteva guri de intrare ar trebui numai betonate și coridorul, deasupra căruia se ară fără nici o supărare, — căci e săpat adânc sub pământ — ar putea fi păstrat.

Dar nimeni nu mișcă un singur deget măcar.

Tranșeele sunt regulat astupate de plugul administratorului, care nu le mai găsește nici un rost pentru zilele noastre. Nici măcar o porțiune de câțiva metri nu a fost păstrată.

Mausoleul însuși — neterminat nici acum după 16 ani dela războiu — creapă din incheeturi, iar umezeala cucerește pas cu pas interiorul.

Cui ce-i pasă?

Căci morți nu mai au graiu.

Legiunile lor, îngrămădite în firide, sau risipite încă pe câmpuri, sunt numai legiuni de schelete.

ELE NU MAI PREZINTĂ NICI UN INTERES ELECTORAL...

Te duci la Mărășești și îți strângi într'un mănunchiu toată evlavia, pe care ți-a picurat-o un Dumnezeu în suflet, te duci pentruca să îngenunchezi cucernic în fața jertfei nemărginite, pe care „Regățenii“ aceia — nu odată huliți de sdrențele celor cari au fost desrobiți — au știut să ne-o dea ÎNTREAGĂ, neprecupețită; te duci pentruca să trăești momentul reculegerii celei mari, care să-ți cimenteze credința în trăinicia unui neam și în recunoștința lui nedesmințită față de cei cari au apus cu dorul căminului în suflet făcându-și datoria, și te întorci îndurerat, rușinat și desnădăjduit de cele văzute.

Te așteptai să vezi un monument falnic, care să strălucească de departe în mijlocul unui splendid parc străbătut de alee și împodobit cu straturi de flori, lucrute cu cea mai sfântă și credincioasă grijă;

Te așteptai să vezi înălțându-se din vase de piatră cioplită, tainic și lin, ca o rugăciune de seară, fum de tămâie;

Iar la intrare așteptai să vezi străjuind, vie și totuși neclintită ca o statuie, figura ostașului-santinela...

Nimic, NICI O SINGURĂ IOTĂ din toate acestea!

Jumătatea de mausoleu stă ascuns printre cotețele de prin prejur.

Și cu cât îl privești mai mult — cu jale și cu durere — se face din ce în ce mai mic. Par-că și pietrele zidurilor au un obraz de atâta rușine.

Și flori — flori sădite cu mâni tremurânde de fiorul dragostei și al recunoștinței — n'ai să găsești.

N'AM VĂZUT NICI O SINGURĂ FLOARE.

Iar santinela e pur și simplu absentă.

Cine dintre marii noștri cărmuitori s'a sesizat vreodată de această batjocură fără pereche?

Care dintre politicieni s'a ridicat în două picioare, acolo, pe băncile Parlamentului, pentruca să rostească cu voce de tunet protestul morților și al Țării batjocorite?

NICI UNUL.

Și TOȚI au trecut doar pe acolo.

TOȚI S'AU UMFLAT ÎN PENE, de mândrie pentru jertfa adusă.

TOȚI au rostit discursuri la Mărășești.

Și când te gândești că repararea acestei greșeli de neiertat ar costa CEL MULT câteva zeci de milioane.

Și atunci să ne mai mirăm, că marile probleme nu găsesc nici un răsunset în mintea și fapta oame-nilor noștri politici?

Altele, CU TOTUL ALTELE, sunt preocupările lor.

*) Lucrare formidabilă executată în 1917 pentru adăpostirea trupelor în timpul zilei (Mărășeștii — dupăcum se știe — sunt în câmp deschis).

Ne-o spun ei înșiși, limpede și în auzul tuturor. Căci iată ce declară un șef de partid,*⁾ care a ținut acum de curând o întrunire la Oradea:

„S'a vorbit de pretinsa noastră nepăsare față de „Ardeleni. Așa să fie?“

„De un an și jumătate eu nu am avut întruniri „decât în Ardeal: la Cluj, Brașov, Timiș, Turda, Alba, „Ineu și aici în Bihor.

«Nu este oare aceasta o dovadă, că pentru «Ardeleni avem o atenție și o recunoștință deosebită»?»

Bietul Ardeal!

Tocmai de întruniri îi arde lui astăzi.

Și ce distincție „deosebită“.

Biată, nenorocită țară!

I. OLTEANU.

Revizuirea Constituției.

Problema revizuirii legii fundamentale a Statului român a apărut iarăși pe primul plan al preocupărilor oamenilor noștri politici. Intre problemele mari și vitale care ni se pun în ceasul de față și de a căror fertilită deslegare atârână viitorul nostru ca nație, se prenumără și aceasta. Ba, în concepția unora dintre cei cari agită această chestiune, modificarea pactului nostru fundamental constituie *conditio sine qua non*, cu care trebuie începută opera de refacere, pe toate tărâmurile. Se pare că această opinie este împărtășită chiar de majoritatea revizioniştilor, iar necesitatea reformei constituționale, ca atare, este conțată de unanimitatea conducătorilor politici dela noi. Ce e mai mult, în ultimul timp, unele cotidiane din capitală ne-au adus știrea, după care s'ar lucra febril la stabilirea între principalii șefi de partide a unei înțelegeri pentru modificarea Constituției prin Decret Regal.

Data fiind însemnătatea acestei probleme dela ordinea zilei, în rândurile de față, ne am propus a o studia din punctul de vedere al considerațiilor de formă, după cari poate fi schimbată legea legilor românești. Discuțiunea asupra fondului, adică ce anume texte din actuala Constituție și din cari motive trebuie modificate, nu ne interesează deocamdată, cu atât mai puțin cu cât nici unul dintre amatorii revizuirii Constituționale nu au precizat textele.

Tratul omului în societate, în imediata convingere cu semenii săi, se afirmă ca o axlomă. Omul abstract, izolat perpetuu de conglomeratul social, nu există nici în închipuire. Societatea însă trebuie organizată. Ori, azi forma superioară de organizare a societății o constituie, fără îndoială, Statul. În starea în care se află de prezent, Statul este produsul unei lungi evoluții istorice,

*⁾ Discursul dlui Dinu Brătianu din 8 crt.

al cărui început se confundă cu începuturile vieții omenești.

Scopul principal al constituirii inițiale a statului, precum și continua lui adaptare la nevoile sociale, este asigurarea unei cât mai bune vieți comune a oamenilor. Ca orice activitate umană, străduința omului de a-și întemeia un stat ideal este determinată de această cauză finală. Asigurarea independenței materiale și spirituale, dorul neastâmpărat după libertatea absolută, face parte din preocupările de primul ordin ale omului, din toate timpurile și locurile.

Cum însă libertatea, la care aspiră fiecare ființă umană, este țărmută de tendințele asemănătoare ale celorlalți oameni — fără respectarea limitelor trasate între diferitele sfere de activitate individuală nefiind posibilă viața comună — s'a simțit de timpuriu nevoia normelor de conduită la a căror observare sunt ținute toate elementele care compun societatea. Normele acestea, pentru a-și atinge scopul, au fost investite cu forța de constrângere. Ori, cine altul ar fi fost mai în măsură să impună respectarea regulilor de drept decât Statul? În această ipostază de Stat-jandarm, ne apare Statul în preajma istoriei și de aceste atribuțiuni originare nu se va putea degaja, probabil, niciodată.

În îndeplinirea atribuțiilor sale multiple, Statul este condus de oameni, persoane fizice recrutate dintre membrii săi. Aceste persoane pot face greșeli sau comite abuzuri, cari lezează interesele și drepturile administrațiilor, ceea ce ar pune Statul în contradicție cu nobila și adevărata sa misiune. Istoria este plină de exemple de acest fel de greșeli și abuzuri, de cari s'au făcut vinovați conducătorii Statului în detrimentul poporului. Natural, aceste abuzuri și acte arbitrare au provocat reacțiunile celor subjugăți. Este meritul poporului englez, care cel dintâi a știut să se scuture de tirania guvernanților, impunându-și voința celor de sus. Edictarea faimoasei „Magna Charta Libertatum“, — pe care Englezii și-au apărât-o cu îndârjire și succes de câteori era amenințată — reprezintă începutul unei ere noi în evoluția culturii și civilizației omenești. Acest mănunchiu de libertăți publice, înseamnă, în 1215, instituirea principiului general: „*Domnia legalității*“.

În urma proclamării acestui salutar și fecund principiu social-politic, arbitrarul guvernamental încetează. Toată lumea, deci și guvernanții, aveau să se conformeze regulilor de drept prestabilite. Instăpânirea legii va apare ca mijlocul cel mai eficace de a asigura bunul mers al societății. În locul suveranității și domniei exclusive și absolute a prințului, se recunoaște

suveranitatea poporului. Vechiul adagiu „Quod principi placuit legis habet vigorem” i se opune antipodul său: „Vox populi, vox principii”, legea fiind după concepția romană „quod populus iubet atque constituit”. Revoluția franceză din 1789 nu face altceva decât afirmă și confirmă, odată mai mult și cu mai multă energie, supremația legilor emanate de la popor, singurul și exclusivul titular al suveranității.

Dar, cu toate acestea, filosofii și legiuitorii marelui revoluții și-au dat imediat seama, că dacă se rupe cu un trecut trist, în care a domnit bunul plac al monarhului, dacă se recunoaște suveranitatea, integrală și fără nici o frână a națiunii, se deschid perspective pentru un viitor deopotrivă de lugubru și confuz ca și în trecut, când tirania era concentrată în mâinile unui singur om. Din cauza aceasta, pentru a nu rămâne încărcăți cu o răspundere prea mare în fața urmașilor, ei și-au imaginat un sistem de drept, în care anumite principii fundamentale să stea la baza edificiului social, cari principii să fie considerate ca esențiale pentru stat și cari, fixate în scris, să ne dea complexul de norme, cunoscut sub numele de Constituție. Aceasta să nu poată fi modificată de către puterea legiuitoare ordinară, ca legile obicinuite. Concepția aceasta ingenioasă, de a stabili câteva principii de organizare a Statului, pe cari toată lumea este de acord a le privi ca superioare, quasi-imutabile, de a le fixa în scris și a nu le putea apoi modifica decât cu îndeplinirea condițiilor de formă prevăzute în corpul însuși al legii fundamentale, a avut darul de a se generaliza, fiind adoptată de majoritatea statelor moderne civilizate. S'a găsit, că constituțiile scrise și rigide reprezintă mijlocul ideal de a se asigura minimul de legalitate, cu deosebire în statele unde organele publice sunt mai des dispuse a abuza de puterile cari le sunt conferite. Consecința practică și imediată este, că oricare lege, anterioară sau posterioară constituției, contrară principiilor așezate în aceasta din urmă, devine caducă, anumite organe speciale din Stat declarând-o inaplicabilă. Constituția României, ne grăbim a o spune, face parte din categoria aceasta.

Și acum, după examinarea extra-sumară a considerentelor, cari au dat naștere regimurilor constituționale moderne, să ne punem întrebarea: Este posibilă revizuirea Constituției scrise și rigide, în general, și a Constituției noastre, în special?

Răspunsul nu poate fi decât afirmativ.

Într'adevăr, Constituția, ca oricare altă lege obicinuită, fiind expresia voinței națiunii, nimic mai logic ca, aceeași voință națională să revie

asupra ei, când poporul constată prin reprezentanții săi, că ea nu mai corespunde necesităților sociale ale timpului. Și aceasta mai ales pentru două motive: În primul rând, pentru că o generație nu poate fi stânjenită în evoluția și idealurile sale scumpe de normele juridice moștenite de la generațiile anterioare; apoi, fiecare generație își poate revizui propria sa Constituție, pentru a-i înlătura imperfecțiunile observate, inerente, de altfel, oricărei opere omenești.

Totuși, caracterul special al Constituției, în general, de a fi legea legilor, temelia pe care se sprijină întreg edificiul juridic al Statului, — ceea ce face că nici o atingere a ei nu este cu putință, fără năruirea fatală a întregului sau a unei părți din așezământul juridic dintr'un stat și, în special, Constituția noastră, care reprezintă tipul rigidității, vom adăuga la răspunsul formulat mai sus următoarele propoziții: Este modificabilă și Constituția României, în orice text al său, cu rezerva însă, a îndeplinirii condițiilor de formă înscrise în însuși corpul ei, art. 129—130. Nesocotirea ori căruia dintre aceste condiții, constituie după părerea noastră, un abuz grav și o greșală politică din partea celor chemați. Este abuz, deoarece se calcă texte precise din legea pozitivă de importanță constituțională, ceea ce ar putea cauza prejudicii incomensurabile cetățenilor, sau unei anumite categorii sociale puse, în fața unui fapt împlinit; o greșală politică ireparabilă, pentru precedentul periculos ce s'ar crea, producând în sufletul națiunii nesiguranța și o nouă doză de scepticism față de confecționarea și aplicarea legilor.

În această privință, noi nu vedem justificată schimbarea legii fundamentale, în afară de regulile și formele statornicite în însuși textul ei, nici prin cazurile de precedență survenite în 1917 și 1919, când Constituția din 1866, sub prestunea explicabilă a împrejurărilor de atunci, a fost modificată prin Decrete Regale. Constituția fixează foarte clar toate competențele. Ori, nici unul din organele din stat, cari își au sursa de existență în actuala Constituție, nu sunt în drept a schimba nici o lotă din ea, operațiunea aceasta aparținând exclusiv *Puterii Constituante*. Se simte necesitatea revizuirii Constituției? Fie, dacă o cer interesele.... Țării (nu ale cutărui sau cutărui partid politic), dar s'o știm și noi (vorba lui Caragiale). Și dacă această revizuire trebuie neapărat și imediat tradusă în fapt, actualii guvernanți n'au decât să propună textele, cari urmează să fie modificate, să *dissolve* actualele corpuri legiuitoare și să proceadă din nou la *consultarea corpului electoral*, pentru ca acesta să-și dezigneze mandatarii, cari să ne înzestreze

țara cu o nouă Constituție, revizuită. Orice altă încercare de a modifica Constituția de azi, înseamnă, după cum am spus, un abuz de putere, egal în gravitate cu o veritabilă lovitură de Stat, ale cărei funeste urmări nimeni nu le poate prevedea. Căci, pe deasupra tuturor intereselor politice, economice, sociale, sau chiar de... partid, rămâne principiul legalității, lapidar formulat în celebra maximă latină:

— „Fiat justitia, pereat mundus“.

Caveant Consules....

SIMEON MITEA.

Declarațiile ministrului de finanțe.

În 30 August a. e. dl Victor Slăvescu, ministru de finanțe, a convocat pe ziaristi, făcându-le o serie de declarații, cari prezintă o deosebită importanță.

Aceste declarații sunt cunoscute.

Fiindcă Revista Economică nu a apărut câteva săptămâni în timpul verii, le dăm acum în rezumat.

Prima chestiune asupra căreia s'a oprit dl Slăvescu, a fost executarea bugetului.

Ea constituie și cea dintâi preocupare a ministrului nostru de finanțe.

D-sa a declarat, că execută cu o riguroasă punctualitate toate angajamentele trecute în decretul regale lunar și a desmințit categoric vovonul, că încasările pe luna August a. e. ar fi considerabil mai mici decât au fost pe aceeași perioadă în anul trecut. Dimpotrivă încasările lunii August din anul curent sunt mult superioare celor din aceeași lună a anului trecut.

Dl ministru de finanțe este — după afirmațiile sale — partizanul hotărât al păcii fiscale, și roagă cu toată insistența publicul contribuabil să nu-l constrângă să se abată dela această linie.

A doua problemă, despre care a vorbit dl Slăvescu, este aceea a împrumutului intern, care va fi lansat la un termen încă nefixat, și anume în două tranșe: Tranșa A și Tranșa B.

Tranșa A va constitui împrumutul în numerar pentru un întreg scop: Apărarea națională, întărirea institutului nostru de emisie și refacerea după un anume plan a vieții economice.

Tranșa B va trebui să consolideze datorile flotante ale Statului.

O clauză foarte importantă a acestui împrumut intern, în jurul căreia este multă discuție, clauză la care dl Slăvescu, după alte noul declarații, ține mai mult decât la portofoliul său ministerial, este clauza aur, ceea ce înseamnă, că împrumutul va fi emis în Lei-aur, așa precum

acești Lei-aur sunt definiți în legea monetară din 7 Febr. 1929.

În legătură cu împrumutul intern, după enumerarea diferitelor avantagi, pe cari le prezintă subscriitorilor, dl Slăvescu, a făcut o serie de declarații în legătură cu stabilitatea monedei naționale. Toate aceste declarații conclud într'un mod cât se poate de evident și categoric la menținerea actualei situații monetare, adică la menținerea stabilizării așa cum a fost făcută în 1929.

Balanța comercială deficitară pe anul curent se explică prin lipsa noastră de export la cereale și prin scăderea prețurilor la produsele petrolifere.

Cuponul extern din Octombrie este acoperit.

În ceea ce privește aplicarea legii converșionii declarațiile sunt mai mult decât categorice. Guvernul este ferm decis să nu admită nici o schimbare de termen, ci să explice întocmai și în modul cel mai strict legea în ființă.

Ca încheiere, dl ministru de finanțe a amintit de măsurile „pentru ajutorarea agricultorilor prin scăderea dobânzilor Creditului agricol ipotecar, prin valorificarea grâului și prin înlesniri de plată la rămășițele fiscale, cari vor putea fi plătite și prin prestații în natură.“

S.

Ce trebuie să urmărim prin valorificarea cerealelor.

Mărirea în interiorul țării a prețului cerealelor n'ar fi fost cu puțință dacă recolta noastră era normală. Cum ea a fost deficitară anul acesta, iar anii trecuți am avut numai un mic surplus exportabil, este evident că se poate acționa în aceste condițiuni asupra prețului în măsura voită. Insuși acest fapt însemna că felul de a valorifica cerealele anilor 1932—1934 a fost legat de cantitatea mică de produse pe cari le-am avut, era adică nu numai provizoriu, dar legat de un considerent cu o particulară specificitate. Presupunând însă că vrem să trecem la o valorificare metodică a cerealelor — nu numai a grâului — să vedem care ar fi calea posibilă de adoptat și cu orizont general în această nouă situație.

Este evident că în această nouă situație, metoda absurdă și antieconomică de a acționa asupra prețului, trebuie abandonată. Vom fi siliți de altfel la aceasta chiar fără voia noastră. Și e natural să ajungem la acest punct pentru că prețul fiindu-ne impus de piață, oricum s'ar fixa, nu putem rămânea cu produsele nevândute. Valorificarea se poate însă face pe baza cantității. Mărind pe orice cale produsele agricole la su-

prafața constantă cultivată, ajungem să compensăm odată neajunsurile și deficitetele datorite prețului mic pe care-l obținem. Să nu uităm că suntem într-o perioadă deflaționară și nimic nu putem întreprinde contra mersului natural al fenomenului. Dacă ici-colo se fac sforțări în contradicție cu aceste afirmațiuni, apoi mai curând sau mai târziu ele vor da greș, căci se mai pot încă concepe numai câtă vreme ne aflăm pe panta depresionară, cum vom ajunge cu deflația la punctul critic, crahul nu poate fi decât inevitabil.

Posibilitățile noastre de a mări productivitatea agricolă sunt imense și nebănuite. Ne va răspunde însă cineva: bine, sunt imense posibilitățile noastre de a mări productivitatea agricolă, dar tocmai recoltele bune micșorează prețul și când toate țările vor tinde spre acest rezultat, prețul se va coborî astfel, încât deficitul se va menține. Așa par lucrurile la prima vedere. Prețul se va coborî mereu pe măsură ce cantitatea de cereale obținută la hectar se va mări. Dar coborârea prețului cerealelor va antrena după sine coborârea tuturor prețurilor pentru orice articole, ceea ce în general se urmărește pe de o parte, pe de altă parte prețul cerealelor nu poate să scadă decât până la o limită anumită dată de prețul de cost. Când vom ajunge la un preț de cost minim care la noi poate fi sub limita tuturor prețurilor agricole, date fiind calitățile excepționale ale pământului nostru, atunci nu vom avea să ne mai plângem de concurență, deoarece vom fi eșiți din luptă de multă vreme toate întreprinderile agricole care lucrează cu mai mari cheltuieli decât ale noastre. Iar în această ultimă situație pot fi socotite toate țările. De sigur că astfel stând lucrul, Americanul nu-și va mai permite lărgirea suprafeții cultivate, restrângerea suprafețelor va micșora producția totală, iar prețul produselor agricole se va stabili în jurul unei valori care va da cu siguranță un profit, oricât de mic ar fi el. Aici stă cheia normală a valorificării produselor agricole.

Am spus mai sus că posibilitățile noastre de a mări productivitatea agricolă sunt imense. Să vedem care sunt aceste posibilități.

Ele sunt de două feluri: de natură individuală, și de natură colectivă. Pentru a ne da seama de ele să vedem mai întâi care sunt defectele agriculturii noastre în fiecare din cazurile de mai sus. Pentru a evidenția aceasta vom reproduce unele caracterizări datorite oamenilor competenți. Iată ce spune dl Aurel Pană într'un studiu publicat în ziarul „Argus” cu data de 31 Mai a. e. sub titlul: Problema agricolă:

„Avem o numeroasă populațiune agricolă, deasă chiar prea deasă, care șomează în mod

voit. Densitatea populațiunii rurale în România (peste 46 locuitori pe kmul patrat) poate permite o cultură din cele mai îngrijite. În țări cu agricultură intensivă, populațiunea agricolă e mult mai rară. În Germania sunt 36 agricultori la kmul patrat, în Franța 35, în Danemarca, 34. Aceste brațe numeroase pot face față multor lipsuri de inventar. Ceea ce cu munca omului în alte părți nu e rentabil, la noi se poate face încă în condițiuni destul de avantajoase.

Arături mai multe, mai ales întorsul timpuriu al miriștelor chiar superficiale, după mijloacele slabe pe care le avem astăzi, o grapă mai mult la timpul oportun, sămânță aleasă obținută chiar fără mașinării costisitoare ci numai prin plivitul — sau cum este porumbul prin alesul cu mâna — tratarea semințelor cu substanțele necesare, semănatul mai de vreme, o sapă, mai mult s'au chiar două la porumb, distrugerea animalelor și plantelor vătămătoare, recoltarea la timp și în bune condițiuni, restrângerea cultivării unor plante și extinderea altora, asolament rațional etc. toate acestea ne pot duce cu siguranță la acel spor de producțiune pe care-l socotim imediat realizabil cu mijloace și cu știința pe care agricultorul nostru o posedă”.

„Care agricultor nu știe că grâul ca să reușească trebuie pus în două arături cel puțin, că sămânța trebuie pregătită chiar din lan prin plivitul de secară și alte burueni, că grâul semănat târziu produce puțin, că sămânța trebuie vânturată și tratată cu piatră vântată contra mălurii, că porumbul pus la vreme se coace iar cel semănat târziu rămâne crud; că porumbul săpat de mai multeori produce mai mult decât cel săpat o singură dată, că porumbul muncit bine se desvoltă și ajunge la maturitate iar cel nemuncit rămâne crud și nu produce. Orice agricultor știe că lesele de mărăcinii de pe locul lui îi micșorează suprafața cultivabilă și formează adăposturi pentru animale stricătoare. Este prin urmare vorba de lucruri elementare și perfect cunoscute, dar care nu se pun în practică”.

Iar dacă ne vom întreba care este cauza că aceste cunoștințe elementare nu se pun în practică, răspunsul este: *ii lipsește agricultorului voința* care să determine sforțarea hotărâtoare pentru obținerea de rezultate satisfăcătoare; *ii lipsește imboldul interior* care să-l scoată din nepăsare și să-l împingă la fapte în folosul lui în primul rând, pe de o parte, iar pe de altă parte mai este la mijloc și mentalitatea inexplicabilă pentru poporul nostru care a fost și a rămas plugar dela începutul începuturilor: agricultorul actual consideră meseria ca o pedeapsă,

e fericit celce poate scăpa de ea, adecă celce poate obține o slujbă de preferință la stat“.

Din cele înșirate mai sus, sperăm că oricine își dă seama în ce constă racila agriculturii românești în ordinea individuală a lucrurilor. Cu aceste mici îndreptări și rezultatul ar fi imens: am ajunge la o productivitate egală cu cea dinainte de războiu (1240 kg. la Ha. în perioada 1911—1915). *Acest rezultat ar însemna (față de media productivității pe perioada 1923—1932) nici mai mult nici mai puțin decât o cantitate de cereale produsă în plus de cca 400.000 vagoane anual, adecă devize intrate în sumă de cca șapte miliarde Lei, sau hrana a încă opt milioane locuitorii.*

Cifrele și amănuntele expuse sunt atât de impresionante, încât nu mai au nevoie de comentariu; vorbesc de la sine. Și problema exportului nu-i de desconsiderat. „România are obligațiuni financiare față de streinătate decurgând din împrumuturi contractate sau din import de mărfuri, materii prime și fabricate de cari avem absolută nevoie. *Aceste obligațiuni nu pot fi satisfăcute decât prin export.* Exportul este o necesitate absolută pentru România. Cum nici perspectivele exportului produselor petrolifere, forestiere etc., nu mai sunt strălucite — ba în ce privește petrolul ele sunt destul de sumbre — exportul agricol rezultat al unei sporiri de producție trebuie menținut cu orice preț și chiar mărit“. Cu aceste considerațiuni sperăm că am demonstrat defectele individuale ale agriculturii românești și odată cu ele și motivul pentru care urmărind valorificarea cerealelor pornind de la prețul interior, ne situăm în cadrul celei mai nenorocite soluțiuni cari în câțiva ani ne poate duce la dezastru din toate punctele de vedere. Iar posibilitățile de a mări producția peste indicațiile date de noi ies de asemenea în evidență. Și să remarcăm că nu e vorba de absolut nici o investiție.

Să vedem acum cari sunt defectele de natură colectivă ale agriculturii românești. Când zicem defecte de natură colectivă înțelegem pe acelea cari nu pot fi remediate decât prin asociere.

Este știut că proprietatea țărănească este la noi pulverizată și rău distribuită. Un proprietar agricol care posedă o suprafață de — să zicem cinci hectare — o are împrăștiată în patru-cinci direcțiuni diferite. Cele mai apropiate porțiuni de sat, sunt de exemplu în cel mai bun caz, la un kmtru distanță, cele mai depărtate însă sunt și la opt până la zece kmtrii distanță. Faptul e o urmare a achiziționărilor treptate. Din cauza aceasta, o bună bucată de vreme în loc să se

întrebuințeze la muncă, e consumată cu drumul până la locul de lucru, deoarece știut este, că animalele cele mai întrebuințate sunt boii, cari au o viteză de deplasare foarte mică. La ceasta se mai adaugă apoi lipsa de metodă, așa că ambele aceste defecte contribuiesc la un slab randament al muncii în raport cu timpul. Iată de exemplu sub ce aspect se prezintă randamentul mic al muncii țărănești în raport cu timpul, după constatările dlui prof. Tașcă (vezi cartea: „Raționalizarea sub diferite aspecte“, pag. 62).

„Țăranul nostru risipește timp. Ca în toate societățile înapoiate omul dela țară face de toate: el își drege plugul; el își bate fierul; el pune speteaza care lipsește la roată; el face restele; el gătește mâncare. Sculat dela trei dimineața el nu poate pleca din curte înainte de ora șase. Pleacă la arat la distanță de zece kmtrii de sat, câte odată chiar mai mult. Ajunge pe brazdă la orele nouă dimineața. Ară trei ore, la douăsprezece desjugă boii, îi aduce la adăpat, mănâncă el, hrănește boii și-i înjugă din nou la orele trei după masă; ară până la orele cinci, când pleacă înapoi spre casă, până unde îi trebuie trei ore de drum“. Iar mai departe: „din cele optsprezece ore muncite de țăran într'o zi de vară, numai cinci sunt folosite, treisprezece sunt risipite“.

Vom conveni a recunoaște că aici nu este țăranul de vină, ci împrejurările. Proprietatea lui e împrăștiată după cum a putut-o elupi bucată cu bucată în decursul timpului. Natural, noțiunea de etupire n'are aici nici un sens peiorativ. Dar dacă aceasta e situația, leac există și în privința aceasta. Evident, dacă am voi să fructificăm metodele individuale de muncă, soluția răului semnalat ar fi comasarea. Ea ar grupa pământurile astfel ca distribuția lor pe proprietari să se raționalizeze. Recunoaștem însă că soluținea comasării ar fi dificilă și ar da naștere la abuzuri, cum se întâmplă la noi cu toate intențiunile bune. Dar leac există totuși.

Se tot vorbește la noi de cooperație. Nicăieri ea în acest domeniu de producție, cooperația nu și-ar găsi o mai bună aplicare. Prin ea s'ar putea organiza și raționaliza munca agricolă până la desăvârșire.

În aceste căi rezidă adevărata soluținea a valorificării cerealelor. Să le adoptăm până nu este prea târziu, și să ne străduim pe toate căile la a ne perfecționa munca și produsele ei. Ajunși la această situație, prețul scăzut al produselor agricole rămâne un accesoriu natural al târgului dar fără importanță pentru rentabilitatea gospodăriei țăranului.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

